

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTUDAJOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzetem 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Tisza és Lukács obstrukciójának a béke ellen.

Irta: *Kossuth Ferenc.*

Lukács László miniszterelnök a „Budapesti Hírlap“ egyik tudósítójának „készséggel állt rendelkezésére“ és előtte bőségesen nyilatkozott. Nyilatkozatának nagy része Andrássy Gyula grófot személyesen érinti s azért biztosra lehet venni, hogy maga Andrássy fog Lukácsnak válaszolni. Ettől eltekintve, Lukács nyilatkozataira a következőket jegyzem meg:

Semmi sem történt június 4-ike óta, ami a szövetség ellenzékét arra készíthetné, hogy megváltoztassa állásfoglalását arra vonatkozólag, hogy bár a békét óhajtja és a közbejött súlyos külföldi bonyodalmak miatt annak létrejöttét mindinkább kívánatosnak tartja, mégsem tárgyalhat — a békére vonatkozólag sem — azzal a Házelnökkel, aki a képviselőház jogrendjét halomra döntötte és azzal a miniszterelnökkel, aki a parlamenti csíny elkövetésére a karhatalmat a Ház elnökének rendelkezésére bocsátotta.

Nem építhetik fel újra és nem biztosíthatják a jogrendet azok, akik azt lerombolták. Olyan Házelnök nem elnökölhet, aki nemcsak nem bírja a képviselőház osztatlan bizalmát, de szenvedélyesen pártos és kiméretlen, minden jogrendet összetörő eljárása miatt a Ház több, mint negyedrészen éliesen kifejezett bizalmatlanságát és ellenérzését költötte fel. Mennél tovább ül egy ilyen elnök a székében, annál jobban lerombolja az elnöki tekintélyt, mert egyetlen akaratát sem tudja másféleképpen érvényesíteni, mint a nyers erőszak alkalmazásával, úgy, hogy az ő elnöklése az erőszak megörökítését és ennek parlamentáris intézményünkbe való meghonosítását jelenti.

A szövetség ellenzékének vele szemben elfoglalt állástoglalása tehát nem személyeskedés, hanem az elnök által teremtett helyzetnek elkerülhetetlen és természetesen következménye.

Midőn az elnöki tisztségre a felsorolt okok miatt nem alkalmas elnök távozását kívánja az ellenzék: nem akar diktálni a többségnek, sőt meg sem kísérli az irányadást, mert csak azt jelzi, hogy ki nem lehet elnök a tények logikájából kifolyólag. De nem avatkozik bele abba sem, hogy a többség válasszon sorából bárkit, aki józanul igényt tarthat arra, hogy a képviselőház osztatlan tiszteletét bírja, tehát a békés parlamenti tárgyalásokat erőszak nélkül biztosíthatja.

Ami a miniszterelnököt illeti, csodáljuk, hogy ő maga nem látja be, hogy nem lehet alkotmányos miniszterelnök az, aki az alkotmányosságnak olyan sarkalatos részét segítette lerombolni (sőt a romboláshoz a karhatalmat szol-

gáltatta), mint amilyent az alkotmányosságtól elválaszthatatlan parlamenti jogrend képez és képezett mindig, mióta csak parlamentek vannak a világon.

Legyen miniszterelnök bárki a többség sorából, aki nem tette összeférhetlenné személyiségével az alkotmányos miniszterelnökség fogalmát. Erre vonatkozólag az ellenzék nem akarja irányítani a többséget, amire — elismeri — joga nincs. Nem is akarja kijelölni, hogy ki legyen miniszterelnök, csak arra mutat rá, hogy ki nem lehet, ha az adott helyzetben békét akarnak.

Ha az említett két egyéniség, belátva, hogy ők a béke lehetőségének útját állják, annak a tudatára jönnének, hogy nekik az ország és pártjuk érdekében meg kell hozniok a tőlük kívánt személyi áldozatot, akkor tárgyi alapon nem lesz nehéz a pártoknak egymás közt megállapítani a béke pontjait. E pontozatok kereszülvitelét akkor az ellenzéken minden bizouynyal garantálni lehetne Andrássynak, vagy bárkinek. Azt, hogy mik lennének a pontozatok, a munkapárt és a szövetség ellenzék egymás közt és nem hírlapi nyilatkozatokkal állapítaná meg majd, ha Tisza és Lukács a béke helyreállítását megszünnének tovább is lehetlenné tenni.

Kérdi Lukács, hogy ki az az ellenzéki férfiú, aki azt a célt biztosítani tudná, hogy az örökös obstrukció ezután lehetlenné legyen?

E kérdésre az ellenzék rég megadta a választ. A biztosítékot a kor szellemének és az ország állapotának megfelelő választójogi reform létesítése az általános választói jog alapján és a választások tisztaságának törvényekbe iktatott biztosítása nyújtják. Ha ez létrejönne, akkor könnyű lenne megegyezni a házszabály erős szigorításán és a létrehozható megállapodásokat biztosítani az egész ellenzék egyhangú akarata.

A választások tisztaságának biztosítását Khuen, a mostani többség megteremtője, szintén hirdette és magának yalolta a célt egy új választási törvénnyel kapcsolatosan. A választójogi reformnak demokratikus szellemben való megvalósítását pedig az általános választói jog alapján, királyi jóváhagyással hirdette maga Lukács is. E kérdések tehát nem képezhetnek nehézségeket. Mindebből kitűnik, hogy nem szükséges Diogenestől kölcsönkérni lámpáját azért, hogy embert keressen Lukács, hanem inkább neki féltre kellene állni azért, hogy Diogenesre (a magyar nemzet lerongyolt személyesítőjére) rá-süthessen a nap.

Az obstrukció „garázdálkodása“ Széll és Andrássy ellen is, — mint ahogy Lukács kifejezi magát — megtaníthatja volna Andrássyt az óvatosságra. Csak-hogy ime e „garázdálkodásnak“ köszönhette maga Széll az ő miniszterelnökségét és maga Lukács a Széll-kabinet-

ben pénzügyminiszterségét, sőt mostani designáltatását, mert azt hitték róla, hogy erre alkalmasabb, mint Khuen. És jól emlékezem, hogy Széllrel együtt maga Lukács is nem egyszer érvelt Bécsben azzal, hogy engedjenek ott, mert az ellenzék erős és erősen követel.

Egy ilyen „garázda“ obstrukciót szüntettem meg én Tisza miniszterelnöksége alatt, annak az ígéretnek fejében, hogy széles alapon reformáltatik a választói jog. Van-e, aki mélyen ne fájlalná, hogy a „garázda“ obstrukciónak ezt a vívmányát akkor nem valószínűsítette meg Tisza.

Egyébiránt Lukács legjobban tudja, hogy az obstrukció nem létezett már, amikor Tisza egyszerre csak tűzokádó-hegygyé változott át. És ha igazán vissza kell adnunk a nemzetnek legfontosabb és legbecesebb instrumentumát: a parlamentet (amint Lukács mondta), akkor tegye ezt lehetővé ő maga Tiszával együtt és ne obstrukciójának ők most a béke ellen.

Felébredt közvélemény

(gh) Talán n m is jó a cím. Talán azt kellett volna oda írni: ébredező kultúra. Hiszen a Csicsér és Budvár oldalairól csak úgy hangzik vissza: a kultúra, köznevelődés, szellemi megújulás s több efféle jó irányu buzgalom.

A minap „Székelyudvarhelyi Közmivvelődési Egyesület“ cím alatt új társaság verődött össze; más oldalról a 42 éves Népmivvelődési Egyesület nagy municióval indult a vármegye községségeibe; harmadik faktorként Dr. Solymossy Lajos igazgató, a nálunk régen hallgató E. M. K. E. titkára ütött egyet méltó elkeseredésében a nagy dobra.

A köznevelődési egyesület létrejvetelének bizonyos ellenzéke is volt, ami azonban — hisszük — a célt magát kivételében hátráltatni nem fogja. Nem, mert a köznevelődésre törekvő egyesületekből soha sem lehet elég, annál kevésbbé sok.

Ez az egyesület arra fog törekedni, hogy együttes munkára serkentse a szabad lyceumot, a jótékony nőegyesületet, a népmivvelődési és más hasonló célu egyleteket. A mit maga is megcsinálhat, azt egyedül végzi el, egyébként pedig segítségül hívja a többieket, avagy ő segít a mások részéről kezdeményezett nemes célok kivitelében.

Hát itt egy ilyen irányu egyesülésre szükség van. Ezt ha nem volna most már — meg kellene alkotni. Hiszen ideje lenne valamelyes kulturális alkotást produkálni; olyant, amely nemcsak egyeseknek, nemcsak bizonyos köröknek, hanem az egész város közönségének osztatlanul javára, előmenetelére szolgálna.

Ha egyebet nem tenne a köznevelődési egyesület, csak tervezne, a kivitel módjait megjelölné és a magasabb körök hathatós támogatását — ugyszólva — kijárná, már olyan missziót teljesített, amely előtt mindenkinek kalapot kellene emelnie.

De tehet egyebet is. Sok mindent. Így pl. bevezetheti az „Uránia” rendszerű, mozgóképekkel kísért ismeretterjesztő előadások rendezését. Ennek egyrészt az lenne célja, hogy a művelt kulturát, a komoly tudományok iránt való érdeklődését felkeltse és minden körben életszükségletté érlelje. Ilyen előadásokat — egyelőre — hetenkint egyszer a nagyközönségnek és másodsor a tanulóifjúságnak kellene rendezni mérsékelt helyárrakkal úgy, hogy bizonyos összeg fölöslegként is mindig megmaradjon.

Kulturpalotát emelnek már a Székelyföldön több helyen; így a nálunknál sokkal kisebb Csíkszeredében is. Holott az eszménélünk amazokénál jóval korábban felvetődött, a tervezei ami viszonyainknak teljesen megfelelő alakban készen várja a kivittelt. Dr. Pál Árpád vármegyei főjegyzőnk feldolgozásában. Ezt okvetlenül és minél előbb szükség volna megcsinálni.

Sok, igen fontos kérdés vár itt megoldásra a nélkül, hogy az eddig létezett egyesületek közül bármelyik is gondolt volna azokra. Ezeket a közmívelődési egyesület mind az ő körébe veheti. A segítő, jóakaratu munkáskézeire itt, égetően szükség van, mert végtelenül sok az aratnivaló és végtelenül kevés az igazi önzetlen becsüvgytől sarkalt arató...

Három tekintélyes 8 osztályú középiskolánk, polgári leányiskola, kő- és agyagipari szakiskola s az elemi iskolák egész garmadája, az egyes hivataloknak légiója van Székelyudvarhelyt összcsoportosítva. Ez intézmények vezérei, közkatonái, mindannyian intelligens, tanult emberek. Valamennyien vagy legnagyobb része arra hivatott, hogy szorakozva és szorakoztatva — tanítson, vezessen a társadalmi élet különböző pontjain.

Ha van és lehet valahol szó tehát nagyobb alkotások, helyes intézmények létrehozataláról, úgy Székelyudvarhely az a város, a hol bármit keresztül lehetne vinni — egyetértéssel.

Azonban csak az tud a helyzet ura lenni; csak az tudja ezt a nagyjértékű kincset kibányászni, a felszínre hozni és a köz javára kamatozó, dusan jövedelmező élő forrássá átvarázsolni, aki ezt az egyetértést létrehozni képes lesz...

Mi a Pál István apát-kanonok eszméjét mihelyt kerülő uton, távoli módon hozzánk eljutott, azonnal helyeseltük, azért sikra szálltunk; noha talán hivatalosan. Merjük azonban állítani, hogy a felvetőjénél és közvetlen támogatónál hajszálnyira sem kisebb lelkesedéssel és becsüvgygyal.

Azt hisszük, hogy a közmívelődési egyesület majd összeköti, gyönyörű és jó illatu bokrértába kapcsol Székelyudvarhelyt mindenkit és megszületik végre az egész vonalon amaz egyetértés, mely annyira szükséges, oly szép s a mely nélkül e város előhaladására semmit, de semmit tenni és megvalósítani nem lehet.

Azt hisszük, ez a csoportosulás lesz az a vár, hova a napi közéleti surlódások, szét-huzó, tülekedő viták után — megtisztult, lecsendesült, békés kedvvel, alkotásra kész hazafias érzéssel lépik be és vállvetett erővel igyekeznek majd tevékenységét kifejteni, eszméit előtérbe vinni mindenki.

Azt hisszük, ez az egyesület üressé teszi — legalább időnként — a korcsmákat, vendéglőket és játéktérmekeket, mert olyan érdekfeszítő programmal rendezi összejöveteleit, hogy onnan épkeziab ember nem hiányozhatik.

Azt hisszük, hogy sajtó-ügyi bizottságot szervez és az abban résztvevő tollforgatásra hivatottak, olyan propagandát csinálnak itt helyben a lapok hasábjain, miképp önként fog vágyódni a közmívelődési egyesület dolgaiban résztvenni mindenki s véletlen elmaradását is kimentti.

Ha ezeket így és az elmordottakhoz hasonlóan megcsinálni nem akarják vagy nem tudják egyelőre, azért arra kell törekedni, hogy elérhetővé tegyék e célt. Csakis így lesz létjogosultsága, tekintélye és messze kiható ereje az új egyesülésnek.

Ilyen ideális magaslaton akarjuk látni azt a gyönyörű eszmét, melyet Pál István apát-kanonok utnak indított és amelynek megvalósítása azon, hogy ő lb. elnöke és nem közvetlen végrehajtója az egyesületnek, reméljük nem fog hajótörést szenvedni...

Az idők jeleinek intése.

Irta: **Ürmösi József** homoródszentpáli unitárius lelkész. (1. folyt)

1.) Haladás! Van-e szebb, van-e nemezebb elhatározásra ösztönző szó, mint ez: haladás? Az időknek is ez a jele! Korunk büszkén is hivatkozik erre. És a haladásnak újabb és újabb vívmányai csodálatra készítik elménket, gondolatunkat! Nem akarom sem a szellemi, sem az eröművi haladásnak vívmányait felsorolni, hisz az ismert előttek kedves afiai. Csak azt kérdelem, nem veszít-e észre, hogy ez a mi haladásunk mégis milyen téveteg, bizonytalan utakon vezet?

Beszélünk a társadalmi rendről, a mely sok mindent megkíván nemcsak egy művelt, hanem egy egyszerű embertől is. De hát nem veszít-e észre, hogy társadalmi rend nincs, hanem — a mint egyik jeles egyh. szónok mondja — van társadalmi zür-zavar, hol mindenki vagy hatalmat igyekszik gyakorolni lefelé, vagy hazug hízélgéssel kedveskedni felfelé! Veszít-e észre, hogy az osztály tagozódás, mily kihívóan sorakoztatja a maga embereit egy tömegbe azért, hogy annál hatalmasabban tüntethessen a másik osztály ellen, a kiben haladásának, boldogulásának akadályozóját véli? Vajjon hová fog vezetni ez, ha mind így folyik tovább? Megmondom afiai. Ismeritek-e Izrael történetének ama részletét, midőn a nagy Mester ott az olajfák hegyén így sohajtott fel: Jeruzsálem, Jeruzsálem hányszor akartam egybegyűjteni a Te népedet úgy, miképpen a tyúk az ő fiait egybegyűjti szárnyai alá és nem akartátok.

És itt afiai téves haladásunk első és fő oká'oz elérkeztem és ez az, hogy nem hatja át társadalmunkat az igaz evangéliumi Krisztusi szeretet. Megmosolyoghatják állításomat sokan, ellenvetést is tehetnek ellene, de azért én szilárdan állok mellette. Mondják nekem sokan, nem látom-e, hogy a népek, az emberiség nagy tömegében még nem halt ki a vallásos érzés, a buzgóság? Látom, hiszem! De valaminint a fa virága még nem gyümölcs, úgy ez a látszólagos vallásosság még nem Krisztusi szeretet! Nem mert, Krisztus felekezetet nem alapított. Mi köztünk — magyar hazánkban — a szeretet nemcsak társadalmi osztályonként, hanem felekezetenként el van tagozódva. Már a zsenge, az ártatlan gyermeki lélekbe be van raktározva az érzés, hogy köztem és közted különbség van az Isten imádási módjában. És nézzétek, a mi haladó korunk mennyire, milyen lázas igyekezettel törekszik ezt ápolni manapság a felnőtt koruak között is! Igen afiai anélkül, hogy ennek is, ezekhez is hasonlóan részletes elmondásába belemehetnék, higgyétek, meg afiai, hogy én úgy veszem észre, hogy éppen a vallásosság színes köpenyegé alatt végtelen sok felekezetieskedés, türelmellenség üszke dobátik el.

Pedig az idők jele mást kíván, Igazi haladást. Nemcsak látszat szerinti. Az igazi haladás alapjait a jó és helyes irányu népoktatásban látom és úgy vélném elérhetőnek magam is, ha az állam venné át az iskolákat az összes vonalon. Mert vagy az

államé a hatalom az államban s akkor cselekedjék úgy, hogy polgárai haladjanak, vagy aztán a felekezeteké a hatalom az államban s akkor az állam egyik felekezetnek a másik rovására ne kedvezzen.

Én az igaz vallásosságnak barátja, hirdetője vagyok, de a felekezetieskedés árnyoldalaitól, oktatásától félttem a népet. Annak haladásra, az egymás szeretetének elveire, a Krisztusi önzetlen munkásság megtanulására, követésére volna szüksége. De fájdalom, én a felekezetek kátékönyveiben más irányt olvasiam.

Én a vallást kizárni az iskolából nem óhajtanám, de az én hitvallásom ott nem lenne más: szeretet az Isten, szeretet és jóakaratu embertársaink iránt. Egyik vagy másik felekezet megsemmisülhet, — de azt sohasem hiszem, hogy az evangéliumban levő krisztusi igaz elvek értéke, — nagysága megsemmisüljön, mert a társadalom, ha helyes alapra akar építeni, akkor más fundamentumot senki sem adhat ma sem, mind a Jézus Krisztus. Sőt azt merem mondani afiai, hogyha nem született volna meg akkor, az idők teljességében a Krisztus, várni kellene az ő fenséges szabadtítását. De azt is merem mondani afiai, hogyha korunk tovább is ezzel a farizeuskodó haladási szellemmel törtét tovább is előre, ha újból születne egy Messiás, korunk azt újból keresztire vinné!

Az legyen hát a cél afiai, hogy a tudásnak és szeretetnek mind több és több magvát hintsük el itt alant a nép lelkében, hogy fejlődjék és növekedjék abból a bizalomnak az a szép hajtása, mely vezérel minket, az idők jeleinek intése folytán: az egyesült munkálkodásra.

(Folyt. köv.)

Jön az adóprés!

A vezérek miatt többet kell fizetni.

A közelgő január 1-én életbe lépnek az új adótörvények, melyeket alább ismertetünk.

Az adókiivetésnél természetesen a 10,000 lakósu helységek nagyobb adó alá esnek. Tehát Székelyudvarhely város polgársága e révén is ezeket fog ráfizetni önhibáján kívül kedves, szép növésű polgármesterének és az ő önzetlen barátainak bölcsessége, rövid látása miatt, a mellyel a lakosság számát tízezerre kimesterkedték — saját önző céljuk elérésére.

Ez olyan megbocsáthatlan bün, amelyért a város közönsége valóban méltó felháborodással és alapos seprővel a kezében vehet magának elégtételt — a közelgő tisztviselői választáson.

Meg kell mutatni a korifeusoknak, hogy nem vagyunk oktalan állatok és nem engedjük tovább a bőrünkre menő játékot. Ha titubálva, zsebre dugott kezekkel, gyáva hallgatással meglapulunk és a forumra olyan vezéreket nem állítunk, akik a város érdekeit tudják s akarják is teljes ámbicióval, józan öntudattal szolgálni, rövidesen vége lesz itt iparnak, kereskedelemnek, gazdaságnak és mindennek.

Most kell tehát talpra állani és tenni. Később már a sok bajon segíteni nem lehet. Az új adótörvények ismertetését különben itt adjuk:

Általános kereseti adó.

Az új adótörvények szerint a harmadosztályu kereseti adó, valamint a kézműveseket illető elsőosztályu kereseti adó megszűnik s helyettük az általános kereseti adó lép életbe. Általános kereseti adó alá tartozik mindaz a jövedelem, mely kereskedelmi és ipari üzletből, vagy bármely haszonhajtó foglalkozásból származik, legyen az bár szellemi is, kivéve a szolgálati viszonyból eredő illetményt, mely jövedelem adó alá tartozik.

Kereseti adót fizetnek tehát: a kereskedők és iparosok és pedig úgy az egyéni cégek, mint a közkereseti és betéti társaságok, bankárok, a gyógyszerészek, a zálogüzlettulajdonosok, a telekparcellázók, a bányák, miután a külön bányaadó megszűnik.

Nem fizetnek kereseti adót: a háziipart üzök, ha maguk vagy háznépük segítségével, de idegen munkások alkalmazása nélkül előállított cikkeket vagy megrendelésre készítenek vagy pedig azokkal nem állandóan, hanem csak időközönként háznak; az országos leartóztató és javítóintézetek és a bírósági fogházak iparüzése; a napszámosmunka; azok a közös raktárak, melyekben az egyenként már adózó iparosok saját gyártmányait árúsítják; végül azok az egyének, akik létminimum címén jövedelemadót sem fizetnek, vagyis azok a kereskedők és iparosok, akiknek összes jövedelme a 800 koronát meg nem haladja.

Az adó alapja.

Az általános kereseti adó alapja az adókiivetés évét megelőző évből származó tiszta jövedelem. Ha az üzleti év a naptári évvel nem esik egybe, a kiivetés nem az előző naptári, hanem az előző üzleti évre történik. A kereskedő vagy iparos összjövedelme, vagy minden forrásból — tehát nem csak az üzletből — származó jövedelme szerint az adókulcs más és más. Ez pedig ha az összjövedelem 800 és 1000 korona között van 1 százalék, 1000 és 2000 korona közt 2 százalék, 2000 koronán felül 3 százalék.

Az adó bevallása.

Nevezetes és demokratikus rendszer lép életbe a vallomáshoz körül. Aki vallomását be nem adja, a kiivetés során megállapított adó 1 százalékát fizeti pótlék címen, ha pedig újabb felhívásra sem adja be a vallomását, a pótlék az adókiivető kizottság által megszabott adó 4 százalékát teszi ki. Az 1 százalék helyett 5 százalékot és az említett négy százalék helyett 10—25 százalékot fizet az pótlék címen, akinek megállapított adóköteles jövedelme 10.000 koronát meghalad. (Vége köv.)

HIREK.

— **Gróf Mailáth** erdélyi püspök minap Székelyudvarhelyt volt és rövid itt tartózkodás után Csikszeredába, majd onnan Kézdivásárhelyre utazott. A püspök negyedszázados éves papi és másfél évtizedes püspöki működésének emlékére nov. 3-án a székelyudvarhelyi főgimnázium tanári kara és ifjusága ünnepet rendez.

— **A haboru** a magyar és osztrák monárkiát is mind jobban kezdi érdekelni. A törökök elvesztették a novi-bazári Szandsákot és oda már a szerbek, illetve montenegróiak bevonultak. Bécsben 12 óras közös miniszteri tanácskozást folytattak. A külügyminiszter monárkiánk álláspontját egyelőre viszkozónak mondotta.

— **Kovács Gyula** orsz. képviselő, ki tudvalevően Tisza Istvánra az országgyűlésen reá lőtt, de nem találta, ez évi június 7-től július 7-ig előzetes letartóztatásban, azóta pedig vizsgálati fogságban van. Most a fogságot ismét meghosszabbították. Tehát a novemberi vizsgálati fogság már az *ötödik hónap* lesz. Dr. **Gonda** Henrik védő a vádtaács újabb végzésére kijelentette, hogy a Bp. három hónapban állapítja meg a vizsgálati fogság maximális idejét. Ezt egy hónappal lehet még meghosszabbítani, de a szükségét tüzetesen indokolni kell. A vádtaács pedig egyáltalán nem indokolta a meghosszabbítás szükséges voltát. **Kovács Gyula** a végzés ellen fel folyamodik és kéri a szabadlábra helyezését.

— **Elnémult harangok.** Homoródszentlászló községben a református templom évek óta be van zárva. Elnémultak a harangok. Az Isten háza romlásnak indult, felépítésére a szegény népnek tehetsége nincs. Magas percentű pótladók, a közterhek sulya nehezedik vállakra. Ez évben pedig a rettenetes gazdasági válság kétségbe ejtő nyomokat mutat a különben szorgalmas székely emberek megélhetésén. Ilyen körülmények között, valóságos ádás, hogy **Bucsi** Endre tiszteletest hívták meg a lelkeszi állásra, aki alig került oda, már munkához fogott. Ezt igazolja az e hó 27-én Székelyudvarhelyt végzett ténykedése is, mikor a csizmadia bálján, a mulatságban levő embertársait az elnémult harangokra emlékeztetve, gyűjtést rögtönzött a református templom javára. A hálás tiszteletes minket kért fel, hogy a kegyes adakozóknak a nyilvánosság terén köszönetet mondjunk a nyugtázással egyetemben. Ezt a megbízást azzal teljesítettük, hogy az adományozók névsorát ime ide iktatjuk: Dr. Válenstik Ferenc orsz. képviselő és Dr. Kassay F. Endre 5—5 K, Dr. Borosnyay Pál, Persián János 2—2 K, Herczeg Albert, Verestói István, Deák István, Bucsi Lajos, Bodrogi Géza, Vetési János, Zillmann János 1—1 K, Válenstik Jenő 60 f, Ambrus Pál, Szőke Lajos 40—40 f, Szalay N., ifj. Bodrogi István 30—30 f, Imecs István, Szabó Márton, Miklós Ignác, Blucz Dávid, Bardocz József, Bodrogi István, Incze Károly, Pap János, X X, Szabados Ferenc, Rájk József 20—20 f, Borsi József, Verestói Albert, X X 10—10 fillér összesen 24 K 90 f, mely összeget a nevezett tiszteletes az egyházi pénztárba már be is szolgáltatott.

— **A székelység a kormány ellen.** A székely vármegyékben mozgalom indult meg aziránt, hogy a jövő hó folyamán Marosvásárhelyen a kolozsvárhoz hasonló monstrenagygyűlést rendezzenek, amelyen a székelység állást foglal és tiltakozik a kormány alkotmány- és törvénytiprásai, valamint a gyűlekezési jog és a sajtószabadság ellen intézett merényletei ellen. A nagygyűlést Marosvásárhelyen tartják meg és meghívják arra a szövetségelt ellenzékét is. A mozgalom az erdélyi vármegyékben nagy helyesléssel találkozik és már eddig is a három székely vármegyének, Csik, Háromszék és Udvarhelyvármegyének ugyszólván valamennyi kerülete bejelentette csatlakozását. A tiltakozó nagygyűlésen résztvesznek Erdély összes ellenzéki képviselői is. A mozgalom kezdeményezői legközelebb érintkezésbe lépnek a szövetségelt ellenzék intézőbizottságával a gyűlés idejének megállapítása végett.

— **Az unitárius lelkészkar fizetésrendezéséért.** Az unitárius lelkészkar szombaton tartotta évi közgyűlését Kolozsvárt. A régi alapszabály nem engedte meg a lelkeszi karnak az anyagi ügyeivel való foglalkozást. Végre az egyházi főhatóságnál 1911. évben sikerült kivívnia a lelkeszi karnak az alapszabály módosítását, melynek eredménye volt az impozáns egyhangu állásfoglalása a lelkeszi karnak, melyben anyagi helyzete javítását követeli. A módosított alapszabály szerint a tisztikar választása megtörténvén, elnöknek Vári Albert főgimnáziumi vallás-tanárt, alelnöknek Lőrinczy István lelkészt, jegyzőnek Ürmösi Józsefet, pénztárnoknak Ürmösi Károly lelkészt választotta meg a közgyűlés. A közgyűlés főtárgya a lelkeszi karnak a fizetésrendezési mozgalomhoz való csatlakozása volt. Ürmösi József homoródszentpáli lelkész volt az ügy előadója, ki előterjesztésében indokolta a lelkeszi karnak megkötött helyzetét, mely nem engedte meg a nyílt állás foglalást. Miután most a lelkeszi kar már türethetlenné tartja a helyzetét, nemcsak a régóta ígért korpótlék mielőbbi megadását követeli, hanem

a családok lelkészeknek gyermekeiknek faluról való taníttathatása szempontjából a családi pótlék megadását is jogos követelésnek tartja. Előadó a maga szempontjából e kérdést úgy véli leghelyesebben megoldhatónak, hogy protestáns lelkészársaikhoz csatlakozva, a liberális nagy sajtót ügyük jó akaratú támogatására fölkerve, együtt követeljék nyomasztó anyagi helyzetük orvoslását. A közgyűlés egyhangulag az előadó következő határozati javaslatát fogadta el: „Mondja ki a lelkeszkari közgyűlés, hogy az unitárius lelkészkar maga is, érezve anyagi helyzetének nyomasztó állapotát, mely hivatása teljesítése közben sok aggodalomnak teszi ki a lelkészeket, amellet fizetésük tanulmányi végzettségükkel sem állva arányban, jogosan követeli a lelkeszi fizetéseknek két ízben 400—400 korona, négy ízben 200—200 korona öt évenkénti korpótlékkal, 1898. évre visszamenőleg, minél sürgősebben való rendezését. Ezzel kapcsolatban halaszthatatlanul megoldandónak tartja a családi pótlék megadását is.” Ezután Kiss Sándor tartott előadást „A lelkészkar irodalmi munkásságának iránya” címen, végül pedig a hivatalos jelentések kerültek sorra.

— **Uj könyv.** Udvarhelyvármegye közigazgatási beosztása megváltozott. A földrajz tanításához új könyv kiadása vált szükségessé. Ezt a feladatot **Kertész** Albert székelyudvarhelyi állami iskolai tanító nagy buzgalommal teljesítette. Megírta Udvarhelyvármegye földrajzát a földrajzi alapismertekkel és e könyvecske most van sajtó alatt. Az új járasi beosztások és legutóbbi statisztikai adatok figyelembe vételével megírt füzet rövidesen elhagyja a sajtót. Megrendeléseket azonban már most elfogad a szerző. A harmadik átdolgozott kiadás ára nem változik, jövőre is példányonként 60 fillér marad.

— **Jó házi-koszt** a háznál és háztól elhordva is mérsékelt árban kapható. Bővebb felvilágosítással szolgál **Szaplonczay** Ödön borbély és fodrász üzletében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 1. sz.

— **Olcsó és szép kiadású róm. kath. imakönyvek** szines képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók **Betegh** Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerűzetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

— **Csomagoló papír** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában Kossuth-utca 31.

Irodalom.

Megjelent A Kultura-Almanach, az 1913-ik évre,

gyönyörű kiállításban számos, műmellékletet tartalmazva, magas nivón álló szövegrész-szel.

A diszes könyvből visszamaradt néhány példány, s ezeket szétosztjuk a Kultura azon új előfizetői között, kik lapunkra legalább is egy félévre előfizetnek.

Kik egy egész évre előfizetnek, a Kultura Almanachon kívül díjtalanul megkapják a Kultura 1912. okt. 1-től, 1913. jan. 1-ig megjelenő összes példányait is.

A Kultura előfizetési ára: egész évre 20 K, fél évre 10 K.

Kérjük az i. t. új előfizetőket, hogy megrendeléseiket minél sürgősebben eszközöljék, mert esetleges későbbi megrendeléseknél nem tudnánk eleget tenni ígéretünknek, ha már a példányok kifogytak.

Kiváló tisztelettel

A Kultura kiadóhivatala Sopron
Röttig Gusztáv és fia.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg *hasznára tesz*. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő be-
vásárlásainál és megrendeléseinknél a
SZÉKELY-UDVARHELY c. ujságot
felemltenisziveskedjék.

BOR!

Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi bornagykeres-
kedőnél

a legjobb minőségben, nagy válasz-
tékban és legelőnyösebb árak mel-
lett nagyban és kicsinyben kapható

Bélyegzők és pecsétnyomók mindenféle
kivitelben gyári áron pontosan, hibátlan-
szövegesséssel kaphatók „Székely-Udvar-
hely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-
és papír kereskedésében) Székelyudvar-
helyt. Vidéki megrendeléseket az ország
bármely részébe gyorsan teljesít.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők
Medgyes.
Legjobb beszerzési forrás ter-
mészetadta valódi erdélyi hegyi
borokban. Hordókban és palac-
kokban. Kitűnő sajáttermés és
vörös borok.

Milliók

használik

Köhögés

rekedség, hurut és nyálkás-
ság, görcs és hőhurut ellen

KAISER-féle

mell-karamellákat
a „három fenyővel.”

6050 közjegyzőileg hitelesített
bizonyítvány orvosok és
magánzókól a biztos ered-
ményt igazolják.
Kiválóan kellemes ízű bonbon!
Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60
f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drog-
erakban, valamint: ZSETKEY JÁNOS
gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

Élelmiszerek

eladására
agilis bizományost keresünk a piacon
és a környéken (különösen főzelék-
félére) csekély óvadékkal, vagy egyéb
biztosítékkal.

Ajánlatok: Makó postafiók 6 kül-
dendők.

Eladó véredek.

Két darab 8 hónapos him és nő-
stény véreb, mely, Frigyes főherceg
vérebével volt párosítva, mind a kettő
garantált tiszta faj, semmi szépség
hibájuk nincs — 300 és 200 koro-
náért eladó. Cim: özv. Kerbolt Fe-
rencné VINKOVCE (szerénvárm.)
Florián u. 6. sz.

Hirdetmény.

Székelyudvarhelyi Zalogköl-
csönintézet és betéti pénztár
igazgatósága közbirre teszi, hogy
1912. október 1-étől kezdődő-
leg, az állandó betétek után járó
kamatot 5 százalékról 6 száza-
lékra emeli és ezen felül fizeti
a szokásos tőkeamatadót.

Székelyudvarhely, 1912. okt. 25.

Az igazgatóság.

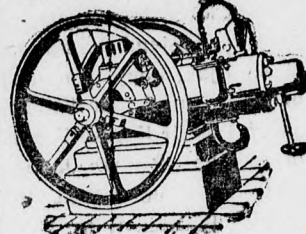
Olesó lett a hus

Székelyudvarhelyt Balássy Ignác
mészárszékében, Petőfi-utca (az ál-
lami kő és agyagipari szakiskola
mellett). Naponta friss marhahus
kilónként 1 K 52 f, borjúhús szin-
tén 1 K 52 f, sertéshús 1 K 60 f.
Ezen kívül friss kolbász és hideg
felvágott is állandóan kapható.

Eladó ház. Székelyudvar-
helyt, az Attila-
utca 6. számú ház szabad kézből
eladó; értekezni lehet Attila-utca 4.
szám alatt.

CLIMAX

nyersolajmotorok és lokomobilok 3-70 hp.
Magasnyomású nyersolajmotorok 6-150 ló-
erőig

legolcsóbb és
legmegbízhatóbb
üzemet biztosít-
ják. Üzemkölt-
ség lóerőnként
1-2 fill. Állan-
dóan zavartalan
üzeml — Pénz-
ügyről felügye-
let nélkül! Egy-
szerű kezelés! Sok
száz gép üzemben!

Költségvetések és árlapok díjmentesen.

Bachrich és Társa betétitársaság
motorgyári fióktelepe
Budapest, VI. ker. Váci-körút 59 a.b.

Névjegyek,

Meghívók,

Eljegyzési

és Esküvői

valamint gyász-
jelentések

ugyszintén mindenféle
könyvnyomdai és
könyvkötői mun-
kálattal izléses ki-
vitelben, gyorsan és
pontosan készülnek

Betegh Pál

könyvnyomtató és könyv-
kötő-intézetében.

85

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész
világon

Az eddigi világhírű wixnek vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolendt Wien III. cs. és kir. ud-
vari szállító.

80 éves gyári fennállás

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap,
Udvarhely megye legelterjedtebb
közönsége. Megjelenik hetenkint
2-szer. Előfizetési ára félévre
5 K. Elterjedtségénél fogva hir-
detésekre a legalkalmasabb.

Embe Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezekon kívül
közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok,
levél-kártyák, yász- Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel,
levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes
virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szol-
gabírosági, végrehajtói, ügyvédi,
lelkési, iskolai, üzleti és külön-
féle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, su-
lyu és minőségű irodai és írő-

PAPIROSOK

vonalozott és sima levélpapírok,
vonalozott és rovatos papírok,
rajzpapírok, írógéppapírok, eso-
magoló és selyempapírok, má-
solópapírok, itató-papírok, szűrő-
papírok, torta- és befőző-papi-
rok, könyvkötő-papírok és papír-
különlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban.
hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfűze-
tek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek,
diszminták, szépirási és rond-
irási minták. Olesó legyező-fal-
rajzek, klozetpapírok, szivarka-
hávely, szivarka s névjegytárcák
Dehány-összavartárcák bőrből és
fémbeől. Bortárcák, pénzes-ersze-
nyek, okmány és írománytárcák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblá-
zatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és
esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések
stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olesó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-
tollak, tollszáruk, disztollszáruk.
Írónók, fekete, színes és másoló-
írónók (crayonok), zsebírónók, ese-
varíronbetétek, íróvédők, író-
hegyezők. Írótollak, iskolai, kavé-
házi és fajelző kréták, színes
kréták. Tinták, legjobb irodai és
másoló tinták, színes, vegy és
ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték,
tus, mézga, foltiszó, titbronz.

HEGEDÜ, hegedüvonó, hurok,
hegedü-iskola, hegedü-alkatrés-
szok. Gramophon és fonográfok,
lemezek és hengerek. Hang-
góló-sipok és ... rínák. Mono-
grammok fehérnemű és levél-
papírjelzésre. Kézi nyomda. —
Különféle bélyegzők, pecsétnyo-
mók, pecsétjegyek, pecsétviasz,
festékpárnák, ostyak. Ajtóablák
és névfeliratok öntött fémbeől,
erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók
művei, ifjusági iratok és képes-
könyvek folyton vannak készlet-
ben. Teljes „Magyar Könyvtár”.
A székelyudvarhelyi középisko-
lákból és a városi és megye
elemi népiskolákból használat
ban levő összes tankönyvek rak-
tára. Szótárak, térképek, naptá-
rak, imakönyvek, albumok, em-
lékkönyvek, üzleti beíró könyvek
főkönyvek, pénztárkönyvek, nap-
lók, jegyzőkönyvek, másoló-
könyvek, bevásárló könyvek
zsebkönyvek (notesek), pénztár
tömbök (Block), bárcá és szel-
vénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögme-
rő, rajzdeszkák tolltokok, itató-
deszkák, olaj-s zfesték minden
szinben. Ecsetek. Irodai és zseb-
tintatartók, disztintatartók, toll-
állványok, szivacs-csésze, írő-
mappák. Legjobb dörzsmézőgák,
gummiszalagok. — Rajzszögek,
szőnyegszögek, kapesok stb